

***Rozważni i romantyczni.
100 lat Gabinetu Monet i Medali
Muzeum Narodowego w Warszawie***

***The prudent and the romantic.
The Centenary of the Department of
Coins and Medals
at the National Museum in Warsaw***

W dniach 13 września – 11 grudnia 2022 r. Muzeum Narodowe w Warszawie udostępniło zwiedzającym wystawę upamiętniającą stulecie działalności Gabinetu Monet i Medali w tej placówce muzealnej. Równocześnie było to wydarzenie towarzyszące XVI Międzynarodowemu Kongresowi Numizmatycznemu, którego Muzeum Narodowe w Warszawie, obok innych instytucji, było współorganizatorem.

Wystawa pod tytułem *Rozważni i romantyczni. 100 lat Gabinetu Monet i Medali Muzeum Narodowego w Warszawie (The prudent and the romantic. The Centenary of the Department of Coins and Medals at the National Museum in Warsaw)* była okazją do przybliżenia sylwetek i uhonorowania pierwszych darczyńców Gabinetu, pokazania tła hi-

storycznego i okoliczności towarzyszących powstaniu zbioru monet i medali MNW, a także zapoznania się z najcenniejszymi eksponatami pochodzącymi z założycielskich kolekcji. W kontekście Jubileuszu przedstawiono również aktualny potencjał kolekcji Gabinetu.

Wystawa opowiadała o początkach działalności Gabinetu Monet i Medali Muzeum Narodowego w Warszawie i kluczowym wydarzeniu, którym było przyjęcie w 1920 i 1921 r. dwóch wielkich zbiorów numizmatycznych – kolekcji monet polskich Kazimierza hr. Sobańskiego i kolekcji monet antycznych dr. Władysława Semerau-Siemianowskiego. Kolekcja Kazimierza hr. Sobańskiego była jednym z największych i najlepszych zbiorów monet polskich, który powstał na przełomie XIX i XX w. Formowana od początku lat 80. XIX w., składała się z blisko 9 000 monet emitowanych od czasów Zygmunta I Starego do połowy XIX w. Zbiór, kształtowany dzięki niezwyklej aktywności i wysokim nakładom właściciela, zawierał wiele egzemplarzy wysokiej klasy i rzadkości. Jako donacja testamentowa (1908 r.) stał się podwaliną kolekcji Gabinetu Monet i Medali Muzeum Narodowego w Warszawie. Z kolei zespół 27 711

objektów numizmatycznych dr. Władysława Semerau-Siemianowskiego utworzył zasadniczą część kolekcji antycznej, a przekazany został przez donatora do Muzeum Narodowego w Warszawie w lipcu 1921 r. Swoją kolekcję Semerau-Siemianowski gromadził przez ponad czterdzieści lat w Imperium Osmańskim, gdzie pracował jako lekarz. Jest ona podstawą najlepszego zbioru w Polsce i jednego z najlepszych w Europie Środkowej, gromadzącego monety starożytne, m.in.: greckie, rzymskie, perskie i bizantyńskie.

Ekspozycję zaprezentowano w trzech odsłonach, z których dwie pierwsze przybliżyły sylwetki darczyńców Gabinetu i ich kolekcje. Ko-

rzystając z dostępnych archiwaliów i ilustrując bogato zabytkami numizmatycznymi, opowiedziano życiorysy obu kolekcjonerów, a także okoliczności powstania zbiorów i przekazania ich do MNW. Istotną rolę odgrywało tu nakreślenie sytuacji kulturowej i polityczno-ekonomicznej ziem polskich oraz Europy w 2. połowie XIX i na początku XX w., która determinowała powstawanie kolekcji.

Krótkim przeglądem obiektów z sześciu kontynentów w trzeciej części wystawy została zasygnalizowana niezwykła różnorodność obecnej kolekcji Gabinetu. Zaprezentowano w tym miejscu pieniądź emitowany od czasów antycznych po współczesność. Można było

Wystawa *Rozważni i romantyczni. 100 lat Gabinetu Monet i Medali Muzeum Narodowego w Warszawie*. Fot. Bartosz Bajerski

zobaczyć tu m.in. monety wczesnośredniowiecznych monarchii zachodnich z VIII w. – Longobardów i Karolingów, jedne z najstarszych monet polskich Bolesława Chrobrego, a także różne przykłady monet i niemonetarnego pieniądza nowożytnego. Niezwykle ciekawie prezentowało się mennictwo azjatyckie, z obiektami pochodzącymi z Azji Środkowej, Południowo-Wschodniej, Dalekiego Wschodu. Afrykę reprezentowały numizmaty z całego kontynentu: średniowieczne monety islamskie z północy, pieniądze państw kolonialnych, a także bliższe naszym czasom etiopskie birry i złote monety południowoafrykańskie. Mennictwo kontynentów amerykańskich przybliżone zostało przez dominialne banknoty Kanady, dolary Stanów Zjednoczonych i argentyńskie peso z XIX i początków XX w. Zestaw uzupełniały monety z Meksyku, Kostaryki czy Urugwaju. W tej części zaprezentowano także różne formy pieniądza niemonetarnego: afrykańską *handę*, azteckie pieniądze w postaci brązowych siekierek, naszyjniki z muszelek z Melanezji. Pieniądze z Australii i Oceanii reprezentowane były przez monety kolonialne oraz dwudziestowieczne monety Związku Australijskiego, Nowej Zelan-

dii i Fidzi. Najdalej oddalony region Pacyfiku przybliżyły dziewiętnastowieczne monety Królestwa Hawajów. Obok numizmatów na ekspozycji zobaczyć można było także interesujące przykłady medali, odznaczeń i pieczęci.

Prezentacji blisko 400 obiektów towarzyszyły liczne zajęcia programu edukacyjnego: lekcje, wykłady, warsztaty rodzinne, oprowadzania kuratorskie oraz warsztaty dla osób z niepełnosprawnościami. Wydany został także folder opisujący historię Gabinetu i wązki historyczne prezentowane na wystawie wraz z ilustracjami niektórych eksponatów. Autorem wystawy był Andrzej Romanowski, kurator Gabinetu Monet i Medali MNW. Szatę graficzną przygotował zespół biura architektonicznego KiPP Projekt z Warszawy, identyfikację wizualną Kaja Renkas, projekt infografik zaś Adam Glabas. Wystawa została zorganizowana przy współpracy Skarbnicy Narodowej i Narodowego Banku Polskiego w ramach programu edukacji ekonomicznej. Dofinansowanie zapewniło Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu rządowego *Niepodległa*.

Andrzej Romanowski